

EIGEN SCHOON.

WESTBRABANTSCH TYDSCHRIFT

voor. GESCHIEDENIS.
OUDHEIDSKUNDE.
FOLKLORE.
TARLKUNDE.

Eerste jaargang nr. 1

1911

=====	EIGEN SCHOON	=====
WEST- BRABANTSCH TIJDSCHRIFT VOOR GESCHIEDENIS, OUDHEIDSKUNDE, ♦ ♦ ♦ FOLKLORE EN TAALKUNDE ♦ ♦ ♦		
Inschrijvingsprijs : 2.50 fr. 's jaars		
Voor al wat den opstelraad betreft gelieve men te schrijven naar het Bureel van Eigen Schoon te Opwyck ; voor al wat den dienst betreft naar het Bestuur van Het Davidsfonds te Assche . -:- -:- -:- -:- -:- -:- -:-		

Voorwoord

Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi ; majores tuos, et dicent tibi.

Ondervraag uwen vader en hij zal het u verkonden ; uwe voorouders en zij zullen het u zeggen.

Deut. xxxii. 7.

In de Afdeling Assche van het Davidsfonds werd, over korte jaren, de gedachte uitgedrukt van de merkwaardigheden en volks-eigenaardigheden van Assche en omstreken op te zoeken en in het licht te geven.

Het voorstel tot zulke werking vond algemeen bijval. Er werd over nagedacht, en, in latere samenkomsten werd besloten onzen werkkring uit te breiden over gansch de streek gelegen tusschen Zenne en Dender, dus over geheel het Westen van Brabant. De geraadpleegde afdelingen van het Davidsfonds : St-Quintens-Lennick en Malderen beloofden ons hunne medewerking en hunnen steun.

In bijna alle streken van het vlaamsche land heeft men op het gebied van plaatselijke geschiedenis, folklore en taalkunde reeds gewerkt. Alzoo hebben West-Vlaanderen, het Land van Waas, Zuid-Vlaanderen, Land van Dendermonde, Aalst, Kempen, Limburg, Hageland en meer andere hunne tijdschriften gehad of hebben ze nog in vollen bloei. Wij aarzelden dus niet ook ons tijdschrift de wereld in te zenden.

Ons Doel

Ons doel is het heden met het verleden te verbinden en ons leven als te verdubbelen, met ons eenigerwijze het leven onzer voorouders te doen medeleven en dus uit het graf der verzuimenis en der vergeetelheid al die oudheden op te halen die weerd zijn bewaard te blijven.

Wij willen den grond onzer voorvaderen doen beminnen met hem te doen kennen. Wij gaan nu veelal langs al die banen ongevoelig, wij bewandelen al die wegen onverschillig omdat we niet weten aan welke gebeurtenissen uit vroeger dagen — roemrijke, blijde, droeve — ze herinneren.

Wij willen den kunstzin onzer voorouders doen blijken uit zoo menig gebouw en kunstvoorwerp waar we nu, zonder opzien, naast voorbijgaan.

Wij willen de oude, goede zeden van het voorgeslacht die nu nog voortleven bij onze stille, eenvoudige bevolking van te lande weer in eere brengen.

Wij willen de taal van ons volk dieper leeren kennen ; *onze* taal, zooals ze eenvoudig en ongekunsteld, maar pittig en kleurig uit den mond rolt, uit het hart van het volk opwelt ; de taal die levend groeit uit den vadergrond als een rijkgekruide boom.

Wij willen ook de oogen openen voor al de schoonheden die de natuur zoo kwistig langs heuvelen en dalen van onze streek gezaaid heeft.

Met een woord : wij willen ons volk trotsch maken over eigene schoonheid en grootheid.

Ons Programma

Wij hebben de aanzienlijke stof die wij willen behandelen gebracht onder vijf hoofdtitels. Ziehier nu, beknopt, het programma dat wij ons voorstellen te volgen.

I. Geschiedenis onzer streek.

- a) Geschiedenis der kerken, abdijen, kloosters, kapellen, bedevaarten.
- b) Geschiedenis der dorpen, leengoederen, oude kasteelen, hoeven, gilden en andere instellingen.
- c) Economische geschiedenis. Nijverheid en landbouw in vroegere dagen.
- d) Levens der Heiligen onzer streek.

- e) Levensbeschrijvingen van merkwaardige mannen.
- f) Stamboomen van aanzienlijke families. Blazoenen en zegels.

II. Oudheidkunde en kunstgeschiedenis onzer streek,

- a) Voorhistorische, keltische, romeinsche, frankische en andere oudheden.
- b) Merkwaardige gebouwen : kerken, kasteelen, huizen, enz.
- c) Kunstvoorwerpen in onze kerken en elders.
- d) Opschriften van gedenkstenen , grafzerken, enz.

III. Folklore onzer streek.

- a) Gesproken letterkunde : Sprookjes, vertelsels, sagen, volksliederen, spreekwoorden, rijmpjes, raadsels, enz.
- b) Volkshumor : Spotvertelsels en rijmpjes ; kluchten.
- c) Spelen en Volksvermaken. Oude herbergen, enz.
- d) Volkszedes, gebruiken.
- e) Bijgeloof, straatremedies.

IV. Taalkunde onzer streek.

- a) Het taaleigen der streek.
- b) Volksetymologie.
- c) Bijzonderheden nopens plaatsnamen en geslachtsnamen.
- d) Dialektenkunde.

V. Topographische beschrijving onzer streek.

- a) Aardrijkskundige en geologische bijzonderheden.
- b) Huidige beschrijving onzer dorpen. — Schoone liggingen. — Wandelingen.

Ons Gebied.

Als wij een gebied van werkzaamheid bepalen, willen wij ons niet binden aan de tegenwoordige *politische* grenzen van provincies en kantons : zij staan, over 't algemeen, niet op historischen grond gesteund. Als uiterste grens meenden we te mogen vaststellen : de Zenne en den Dender ten Oosten en ten Westen, tot aan het Walenland ten Zuiden. Kleine overschredingen van dit gebied zullen we nu en dan, als het pas geeft, wel dulden ; doch dit niet als algemeenen regel aannemen. Ons tijdschrift moet vooral haar plaatselijk karakter behouden. Daarbij, als het gebied te groot wordt, gaat bij den lezer de belangstelling te loor.

Hier volgt dan de lijst der gemeenten waarover we handelen zullen :

1. *Het voormalig land van Assche* : Assche, Afflighem, Esschene, Hekelghem, Baerdeghem (thans Oost-Vlaanderen,) Meldert (id.), Maxenzeel, Molhem en Bollebeek.
2. *De voormalige vrijheid en meierij Merchtem* : Merchtem, Wolverthem, Steenhuffel, Lippeloo, Liezele (thans Antwerpen), Malderen, Wemmel, Zellick, Releghem, Hamme, Bever, Cobbeghem, Ganshoren, Jette en Neder-Over-Heembeek.
3. *Het voormalig land van Grimberghen* : Grimberghen, Strombeek, Brusseghem, Buggenhout (O. Vl.), Meysse, Beyghem, Londerzeel.
4. Drie gemeenten die vroeger deel uit maakten van het graafschap *Vlaanderen* : Opwyck, Liedekerke en Teralphene.
5. Uit de voormalige meierij *Rode* : het gedeelte dat op den linker oever der Zenne ligt, te weten : de bezittingen der *Crucquenbourg's* : Ternath, St-Ulrix-Capellen, Wambeek, St-Catharina - Lombeek ; het voormalig *markiezaat van Grooten-Bygaerden* : Bygaerden, St-Agatha-Berchem, Beckerzeel en Koekelberg.
6. *Het voormalig land van Gaesbeek* : Gaesbeek, Vleserbeek, Elinghen, Audenaeken en St-Laureys-Berchem ; met de "*nieuwe landen*" van Gaesbeek : Dilbeek, Iterbeek en St-Martens-Bodeghem ; en de *meierij St-Pieters-Leeuw* : St-Pieters-Leeuw, St-Quintens- en St-Martens-Lennick, Schepdael, Goyck, Pamel, Borch-Lombeek, Strythem, O.L.V. Lombeek en Meerbeek (O. Vl.).
7. De vlaamsch sprekende dorpen van den linker Zenne-oever die vroeger tot het *graafschap Henegouw* behoorden : Leerbeek, Kester, Oetinghen, Vollezele, Thollembeek, Galmaerde, Heerne, Herffelingen, Heykruis, Bogaerden, Bellinghen, Pepinghen, Halle en Lembeek.

Medewerking

Ons tijdschrift mag niet het werk zijn van een klein getal opstellers alleen. Hoewel wij stof liggen hebben voor verschillende jaren, verwachten we, van den eersten dag af, levendige medewerking uit alle gewesten onzer streek. Alle toezending zal welkom zijn.

Verschillende heeren uit onze streek hebben ons reeds hunne vereerende medewerking toegezegd :

De Z.E.H Leyten, pastoor-deken van Assche, de heer Juliaan Van der Linden (Merchtem) volksvertegenwoordiger, de EE. HH. F. Venne-

kens, pastoor van St-Martens-Lennick, J. A. Van Elsen, pastoor van Lippeloo, Cuylits, pastoor van Goyck, D. J. Delestré, Ord. Praem., archief- en boekbewaarder der abdij van Grimberghen, Dom Vincentius Coosemans (Goyck) en dom Franco de Weyls (O.L.V. Lombeek) der abdij Afflighem, E.E. HH. Alfons Verdoodt (Opwyck) onderpastoor van O.L.V. kerk te Antwerpen, Jan Pissens (Opwyck) leeraar aan het klein Seminarie van Mechelen, HH. Dr Poodt (Ternath), Dr De Mesmaecker (Merchtem), Cyr. Ampe, notaris te Assche, Jan De Smedt (Merchtem) leeraar aan de normaalschool te St-Niklaas, Maurits Sacré (Merchtem), Aug. Van Cauwelaert (O.L.V. Lombeek), Pieter De Beus (Vlesenbeek), G. De Clercq (Heykruis), K. L. Wayenberg, rustend onderwijzer (Herne), H. Borginon (Pamel) en Lod. Geeurickx (Opwyck).

Wij bieden hier aan allen onzen besten dank voor hunne welwillende en aanmoedigende medewerking.

Verdere inlichtingen

EIGEN SCHOON zal maandelijks verschijnen op 16 bladzijden. De inschrijvingsprijs is vastgesteld op 2.50 fr. Degenen die verlangen in te schrijven worden verzocht het inteeckenbriefje, dat bij dit nummer gevoegd is, behoorlijk ingevuld, te sturen op het vermelde adres. Al wat verder den opstelraad betreft gelieve men te sturen naar het **Bureel van Eigen Schoon** te **Opwyck**; voor inschrijvingen, klachten, enz. schrijve men naar het **Bestuur van het Davidsfonds** te **Assche**.

Voor de bijdragen gelieve men langs eenen kant van het blad te schrijven en te onderteekenen. Zoo men onder deknaam schrijft moet den eigen naam aan het Bureel bekend gemaakt worden.

Ieder zal het ter harte nemen rondom zich propaganda te maken voor **EIGEN SCHOON**. Wij hebben den steun noodig van al de krachten onzer streek om goed werk te verrichten.

Opstelraad

De opstelraad is samengesteld als volgt :

E.H. J. De Munter, pastoor te Molhem, Voorzitter.

HH. H. Roseleth, burgemeester te Hekelgem.

J. F. Vincx, hoofdonderwijzer en schrijver der afdeeling van het Davidsfonds. St-Quintens-Lennick.

J. De Smedt, schrijver der afdeeling van het Davidsfonds, Assche.

Jan Lindemans, te Opwyck, Schrijver van den opstelraad.

* Namens de Afdeeling van het Davidsfonds te Assche, het bestuur :

Eerevoorzitter : Z. E. H. Leyten, pastoor-deken van Assche.
Voorzitter : M. L. Lindemans, prov. raadslid, Opwyck.
Ondervoorzitter : E. H. Joz. De Munter, pastoor van Molhem.
M. H. Roseleth, burgemeester, Hekelgem.
Schrijver : M. Joz. De Smedt, Assche.
De Schatbewaarder : E. H. H. De Lantsheere, Assche.
Leden : MM. Leo De Coster, burgemeester van Assche.
De Geest, burgem., prov. raadslid, Merchtem.
D'Hoe-De Munter, burgemeester, Liedekerke.
Lod. de Bast, St-Catharina-Lombeek.
Paul Wambacq, prov. raadslid, Esschene.
C. Ampe, notaris, Assche.
E. H. Walgrave, onderpastoor, Opwyck.
E. H. Bervoets, bestuurder van 't St. Jozefsgesticht, Ternath.
E. H. Bamps, onderpastoor, Teralphene.
M. Dr m. P. de Mesmaeker, geneesheer, Merchtem.
M. Lod. Borré, gemeente-ontvanger, Assche,
M. Lod. Geurickx, koster, Opwyck.

De Z.E. Heer Leyten. Pastoor-Deken van Assche, vereerde den Opstelraad van « EIGEN SCHOON » met het hiervolgend schrijven :

Aan de Weledele Heeren van « EIGEN SCHOON's » opstelraad.

WAARDE HEEREN,

« Geen rijker kroon
Dan eigen schoon ! »

Zoo zong, en met reden, onze gevierde vlaamsche dichter Karel Willem Ledeganck.

Die rijke kroon van West-Brabants « EIGEN SCHOON » is, eilaas ! te weinig gekend en geprezen. Verloren is ze nog niet ; doch sinds jaren ligt ze verdoken. Dagelijks verdooft haar heerlijke glans ; nu en dan vallen er kostbare gesteenten en juweelen uit, die dan te loor gaan. Zoo er geen paal en perk aan gesteld wierd, zou de alverslindende tijd ze weldra heel en gansch vernietigd en vernield hebben.

Doch dit zal niet.

Ledeganck's schoone vers hebt gij begrepen, Mijne Heeren, en beraden, zonder vrees noch schroom, slaat gij de hand aan 't werk.

Met het grootste genoegen zie ik nu dat eindelijk mannen zijn opgestaan die, door het stichten van een nieuw tijdschrift voor West-Brabantsche Geschiedenis en Folklore, ONZE RIJKE KROON VAN EIGEN SCHOON aan de vergetelheid zullen onttrekken, en ze weer in 't volle daglicht zullen stellen. Dank aan u zal ze beter bekend worden, en dus, lijk al wat schoon is en eigen, geprezen en bemind worden.

Uw pogen verdient lof en aanmoediging. De huidige West-Brabanders, en meer nog de toekomstige geslachten, zullen u ongetwijfeld dankbaar wezen voor een zoo schoon, zoo nuttig, zoo verdienstelijk werk. Intusschen wensch ik u van herte geluk, en zeg u en al de ieverige medewerkers mijnen innigsten dank.

« EIGEN SCHOON » zal onze half verbasterde zonen aan den huiselijken haard onzer brave voorouders weërbrengen, en zoo zullen wij het

geluk hebben opnieuw in kennis te komen met onze dierbare oudjes. Welk genoegen zal het ons niet zijn tot in 't diepste van hunnen godsdienstigen familiegeest door te dringen, en met hen het christen vlaamsch familieleven te herleven !

Daar zullen we verwonderd en bewonderend onze voorvaderlijke gebruiken en gewoonten weervinden ; daar zullen we die eigenaardig schoone sagen en legenden weêrhooren, die spreuken en sproken, die rijmpjes en dichtjes, en die vertelsels en die raadsels, daar we zoo gretig en reikhalzend naar luisterden, toen 's avonds, bij 't aangestoken licht, de kinderen rond grootmoeder kropen, en dat grootmoeder vertelde uit haren jongen tijd ; daar zal men ons ook voorzingen en aanleeren die oude vlaamsche liederen, zoo machtig schoon in hunne reine eenvoudigheid ; daar, o ja, zullen we ons seffens t' huis gevoelen, omdat we daar, bij onze voorouders even als bij onze eigen ouders, zullen weêrvinden eigen erf, eigen aard, eigen zeden, eigen taal, « EIGEN SCHOON ».

Ook lijdt het geen twijfel, Mijne Heeren, of uw tijdschrift zal uiterst welkom zijn bij ons volk.

Geen huisgezin zal het willen derven : aan groot en klein, aan oud en jong, aan iedereen en aan allen zal het maandelijks lezen van « EIGEN SCHOON » aangenaam zijn en nuttig.

Aangenaam omdat we er vele, zeer vele belangrijke zaken zullen bij leeren, voornamelijk nopens den diep godsdienstigen zin, den echt christelijken geest die onze voorouders bezielde en heel hunnen handel en wandel doordrong, in lust en in leed.

Nuttig, omdat de trouwe gehechtheid onzer voorvaders aan 't heilig Altaar en aan den huiselijken haard natuurlijker wijze onze bewondering moet verwekken, en ons aanzetten zal, naar hun voorbeeld, ons geluk alleen te zoeken bij God en in het huisgezin.

Aan 't werk dus, Mijne Heeren, aan 't werk, en met moed !

« EIGEN SCHOON » zal niet weinig bijdragen tot verheerlijking van onzen godsdienst, tot bewondering van kunstgevoel en goeden smaak, tot loutering der zeden en vermaken, tot veredeling van ons volk, van ons vlaamsch katholiek volk, dat zelf is zoo EIGEN SCHOON.

Dat God, Mijne Heeren, uw werk zegene.

Met hoogachting,

FR. LEYTEN, Pastoor-Deken.

Assche, 3 December 1910.

Eigen Schoon

1ste JAARGANG

1911

DRUKKERIJ FR. VAN ACHTER

◆ ◆ ASSCHE ◆ ◆

Gods lieve heiligen uit onze streek

In alle streken en in alle tijden zijn er personen geweest, die boven hunne medemenschen door de heiligheid van hun leven en den glans hunner deugden uitgeschitterd hebben. Wij ook mogen roemen op eene reeks heiligen, die dezelfde wegen als wij begaan hebben en die met onze voorouders in dagelijkschen omgang geleefd hebben.

Maar veelal kennen we die enkel nog van naam ; van hunne vrome daden weten we niet veel meer te vertellen. En al leven er soms hier en daar nog overleveringen voort bij het volk, het is toch uit de geleerde boeken der geschiedschrijvers dat wij ze moeten leeren kennen.

Welnu, wij willen het leven van al die heilige mannen en vrouwen uit onze eigen streek doen hoogachten. Een voor een zullen we dus al die heiligenbeelden voor ons zien verschijnen. Wij zullen vertellen van de lieve heilige Gudula, van hare ouders : den zaligen graaf Witger en de heilige Amelberga, van hare zuster Renildis, van haren broeder Emelbertus die bisschop werd van Kamerijk ; van de zoete maagden Berlindis, Wivina, van den eenvoudigen landman Sint Guido, van Sint Wondulphus « choordeken » van Anderlecht, van Fulgentius, Franco en Rudulphus uit Afflighem, van den grooten prediker Bernardus die in dezelfde abdij sporen van zijnen doortocht gelaten heeft, van Veronus van Lembeek, van Petrus Van der Slagmolen uit Assche, die roemrijk als martelaar van Gorcum, in Holland, in den Briel is gestorven.

I. - Sinte Goedele

Met wie kunnen we beter deze reeks beginnen dan met de lieve heilige Goedele ? Twaalf eeuwen zijn haast over haar graf heengevlogen, en nog leeft hare zoete gedachtenis voort bij de menschen.

Sinte Goedele behoorde tot eene familie, die tevens uitblonk door adel en heiligheid. Haar vader, graaf Witger, was een der machtigste vorsten uit dit land en ging, op het einde van zijn leven, als monnik te Lobbes in het klooster sterven ; door de heiligheid van zijn leven ver-

diende hij onder het getal der gelukzaligen opgenomen te worden. Hare moeder was de heilige Amelberga die te Malboden (Maubeuge, in Frankrijk) overleed, ook als kloosterlinge. Wij schrijven over haar nog wel eens meer, evenals over den broeder en de zuster van Goedele : den heiligen Emebertus of Amelbertus, die bisschop stierf van Kamerijk en Sinte Renilde. Volgens sommige schrijvers zou Sinte Pharahilde ook eene zuster van Goedele zijn, maar dit is niet met zekerheid bewezen. Ook zouden de hh. Geertrude, Aldegonde en Waldetrude van haar familie zijn, maar dit is eveneens onzeker.

Wat er van zij, Sinte Goedele werd geboren in het midden der VII^{de} eeuw, die de eeuw der heiligen van België genoemd wordt, en de h. Geertrude, abdisse van Nijvel, hield haar over de doopvont. Het was bij deze heilige vrouw dat Goedele hare kinderjaren overbracht en er alle deugden leerde beoefenen. Toen hare meter stierf, keerde Goedele terug bij hare ouders. Zij had zich gansch aan God toegewijd en trachtte in alles tot de volmaaktheid te komen. Vooral schitterde zij uit door hare engelachtige zuiverheid en hare grenzelooze liefdadigheid. De groote rijkdommen, die hare ouders haar overlieten, gebruikte zij om de arme menschen harer omgeving bij te staan. Doch beter nog dan het brood en het goud, dat zij uitdeelde, waren de woorden van troost en liefde die haar mond tot alle ongelukkigen sprak.

Toen Witger en Amelberga beiden in het klooster getreden waren, bleef Goedele alleen en mocht zij zich nog volkomener aan God toewijden. dagelijks ging zij, vóór dag en dauw naar de kerk van Moorsel, die twee mijlen van hare *villa*(*) afgelegen was, zegt haar levensbeschrijver. Noch regen, noch wind, noch sneeuw, noch onweer konden haar doen t' huis blijven. En zoo gebeurde het eens dat zij alweer, op eenen donkeren, stormigen nacht, vergezeld van hare trouwe dienstmaagd, die de lantaarn vóór haar droeg, op gang was door de modderige wegen naar Moorsel. Op eens verscheen de duivel, die haar sinds langen tijd gedurig achtervolgde, en blies het licht uit. Daar stonden die twee weerlooze vrouwen, in den plassenden regen, midden den donkeren nacht zonder te weten waarheen zich te keeren. Goedele viel op de knieën en stuurde een vurig gebed tot God, en zie, daar daalde eene lichtstreep uit den hemel en het licht brandde weer vanzelf. En zooals op de andere dagen kon Goedele gerust in de Heilandskapel gaan bidden.

(*) Villa in den ouden latijnschen zin op te vatten, te weten eene groote hofstede, een kasteel.

Verschillende wondere genezingen werden door haar toedoen van God bekomen en van wijd en zijd kwam men toegelopen om de heilige vrouw te zien en om troost bij haar te ontvangen.

Goedele ontsliep zachtjes in den Heer, rond het jaar 712, in Januari, en zij werd begraven, beweend door al de bewoners der streek, vóór de bidplaats van Hamme. 's Anderendaags vond men op haar graf eenen prachtig gekruinden, bloeienden lindeboom staan.

Vele wonderen gebeurden nadien op het graf der lieve heilige en men oordeelde weldra dat de nederige kapel van Hamme niet waardig genoeg was om het gebeente van de heilige Goedele te bezitten. Men stelde voor beurtelings, het over te voeren naar Nijvel, Bergen of Malboden ; doch als men in de richting dier steden vooruit wilde, werd de lichter opeens zoo zwaar, dat de paarden den wagen geen vinger breed ver kregen. Toen was daar een grijsaard die nog wist, uit zijnen jongen tijd, dat Goedele gedurende haar leven eene bijzondere voorliefde had voor de kerk van Moorsel. Men spande de paarden anders om, en zie, nu rolde de wagen als van zelf vooruit. Eene groote menigte vergezeld, biddend en juichend, den stoet naar Moorsel. 's Anderendaags morgens was men niet weinig verwonderd te Moorsel, toen men de schoone linde, die te Hamme uit Goedele's graf gesproten was, daar nu voor de kerk van Moorsel zag staan.

Hier nu werd het graf door menigvuldige personen uit alle standen bezocht. Ja zelfs Keizer Karel de Grootte, haar bloedverwant, verliet zijn hof te Aken en kwam met een schitterend gevolg hulde brengen aan de nederige maagd. Hij stichtte en begiftigde rijkelijk een klooster te Moorsel, dat later door de woeste Noormannen vernield werd.

Gedurende die woelige oorlogstijden viel Moorsel in de handen van een dier Noorsche hoofdmannen, en zoo ging de eeredienst van Sinte Goedele voor eenige jaren te loor.

De hertog van Lotharingen, Karel, liet, rond de jaren 980 de overblijfsels der heilige jonkvrouw overbrengen naar Brussel, dat toen nog maar een klein stadje was. Ze berustten eerst in Sint Gaugerikskerk. Rond het jaar 1047 stond de graaf van Leuven, Lambrecht Balderik, de relikwies van Sinte Goedele aan de hoofdkerk af, die aan Sint Michiel was toegewijd. Deze kerk draagt sinds dien den naam van Sinter Goelen en onze nederige maagd werd patronesse der hoofdstad van ons land.

De geuzen der 16^e eeuw sloegen hunne heiligschendende hand op de overblijfsels der goede, lieve heilige, die in haar leven niets als goed ge-

daan had, en strooiden ze in de vier winden : nog een gering deel bestaat er heden van in de kerk van Sinter Goelen.

* * *

Nu rijst de vraag op van welk Ham er hier spraak is. Ham, een gehucht onder Moorsel, en Hamme in Brabant betwisten zich de eer de verblijfplaats geweest te zijn van Sinte Goedele. De vraag zal wellicht nooit met zekerheid opgelost worden, en veel is er reeds geschreven geweest ten voordeele van het eene en het andere Ham.

De twee plaatsen roepen de traditie in als bewijs. In Moorsel, te midden van het dorp, staat eene oude kapel die aan Sinte Goedele is toegewijd. In dit zelfde dorp, op het gehucht Ham, wijst het volk de grondvesten nog aan van het kasteel waar Goedele verbleef. De weg langs waar de heilige alle dagen naar de Heilands kapel te Moorsel ging bidden heet nu nog de *Goelestraat* ; men wijst er onder een paar knotwilgen een vierkanten modderigen sloot, den *Duivelsput*. Het zou de plaats zijn waar de duivel het licht uitdoofde van Goedele's lanfaarn.

Evenzoo zal het volk van het andere Ham u eenen ouden doornrozeelaar aanduiden, halverwege Hamme en Cobbehem, waar het wonder zou gebeurd zijn. Hier ook bestaat een *Goeleveld*. Van in den tijd dat Van Gestel schreef (17^e eeuw) viere de bewoners van Hamme in Brabant met bijzonderen luister den feestdag van Sinte Goedele, alhoewel deze heilige de patronesse niet is van hunne parochie. Het voornaamste hof aldaar wijzen zij aan, zoo schrijft hij, als zijnde de plaats waar vroeger de villa van Goedele stond. En dit doen zij nu nog ; en in het ovenhuis van dit hof zouden nog steenen overblijven uit den tijd van Goedele. Tot aan de fransche revolutie deed de abdij van Affligem zorgvuldig in dat pachthof eene kamer onderhouden die als de kamer van Goedele aangezien werd ; en heden nog bestaan er de sterke fraten, die de muren rugsteunden. Dit hof is "het Hof te Ham" dat ook nog " Keizershof " (*) en " 't Hof van Afflighem " (**) genoemd wordt.

Doch al deze plaatsnamen bewijzen m.i. niet veel. Zij zijn daarbij niet oud en moeten vele eeuwen na het gebeurde, door de volksinbeelding geschapen zijn.

(*) Keizershof, naar de familie De Keyser die er in 't begin der jaren 1600 op woonde. Het ging over daarna aan Jan van Bever die gehuwd geweest is in eerste huwelijk met Catharina De Keyser.

(**) De abdij had het hof in eigendom.

De oude schrijver van de *Vitæ Gudulæ*, broeder Hubertus, die waarschijnlijk schreef in de tweede helft der 11^e eeuw spreekt van twee verschillende plaatsen: waar hij den dagelijkschen tocht van Goedele naar de kerk van Moorsel verhaalt, zegt hij dat hare villa maar twee mijlen van deze kerk gelegen was(*) hetgene gelijk geeft aan Ham onder Moorsel. Doch verder, waar hij spreekt over het wegvoeren van Goedele's overblijfsels van hare eerste begraafplaats Ham naar Moorsel, verzekert hij ons dat dit laatste tien mijlen ver afgelegen was; (**) dit komt uit indien men veronderstelt dat er hier spraak is van het tweede Ham.

Ham is een plaatsnaam die niets anders beteekent als woonplaats, gehucht. Ook zijn plaatsen die dezen naam dragen vrij talrijk. Ik zie niet in, waarom men den tekst van de *Vita* van broeder Hubertus niet zou aannemen en zooals hij het zegt, te veronderstellen dat Goedele op de twee Hammen verbleven heeft.

Men kan moeilijk aannemen dat eene vrouw alle dagen, door alle weer, tweemaal de drie uren zou afleggen die Hamme-bij-Assche van Moorsel scheiden. En door welke wegen! Het is zeker dat er in dit laatste Hamme ten tijde van Goedele reeds eene bidplaats bestond, vermits zij voor de deur dezer bidplaats begraven werd. Nemen we dus eenvoudig aan, hetgeen eigenlijk de *Vita* ons meldt, dat Goedele op eene villa Ham verbleef, op twee mijlen afstand van Moorsel.

Waar werd Goedele dan begraven? Ik aarzel niet hierop te antwoorden: vóór de deur der bidplaats van het tweede Hamme. Zoo staat het weerom in de *Vita*.

« Een bewijs daarvan, — zoo lezen we in eene goede monographie die onlangs in 't licht kwam (***)— ligt in de schijnbare tegenspraak die er bestaat tusschen den schrijver der *Vita* die beweert dat Goedele vóór de kerk begraven werd en het gebruik bij het volk te Hamme van het stof over Goedele's graf weg te nemen niet vóór het koor, het oudste gedeelte der kerk, maar van voren in het koor zelf.

Er is daar een treffend voorbeeld van het standvastig voortleven van eenen eeredienst op de zelfde plaats waar hij ontstaan is, en dit niettegenstaande alle omstandigheden die het uitzicht der plaatsen mochten veranderd hebben »

(*) § 8. 1. 3, in de *A. S. Belgii selecta*.

(**) § 28. 1. 1. « Ventum est ad villam Morzelensem milliaris decem a vico Ham. »

(***) « Hamme et le culte de Sainte - Gudule » in « La vie Diocésaine » t. IV, fasc. I.

Dat de eeredienst van Sint Goedele in de 15de eeuw te Hamme nog bestond bewijst een beeld van de heilige en een van Sinte Renilde, hare zuster, beiden dagteekenend uit dit tijdstip.

Het schijnt dus buiten twijfel te zijn dat Sinte Goedele tijdelijk begraven is geweest in het nederig kerkje van Hamme.

Het besluit van dit alles zou zijn dat beide gemeenten op de eer mogen fier zijn Sinte Goedele als dorpsgenootte gehad te hebben. Zou Ham onder Moorsel de afgelegen, eenzame plaats niet zijn waar Goedele naar het zeggen van haren levensbeschrijver, zich terugtrok met hare dientmaagd om aldaar beter God te dienen? Te Hamme bij Assche zou dan haar stamhuis geweest zijn : zij werd begraven op de plaats zelve waar zij geboren werd, evenals haar broeder Amalbertus of Emebertus, bisschop van Kamerijk, die ook kwam sterven «in Brabenti pago, videlicet Ham. »(*)

Dat het stamhuis van Amelberga in die omstreken moet gestaan hebben schijnen ook eenige plaatsnamen te bewijzen. Niet verre van Hamme ligt Amelghem, dat vroeger geschreven werd Amelrenghem en beteekent woonplaats der kinderen van Amelher. De Amelghembeek vloeit door dit klein gehucht en komt van Hamme. Over deze beek ligt het Amevlonder of Amelvondel. Deze naam is samengesteld uit een oud woord dat brug beteekent en alweer den persoonsnaam Amel. Of er nu eene betrekking is tusschen deze namen en Amelberga en Amelbertus durf ik niet geheelver zekeren, maar het is waarschijnlijk.

Wat er ook van zij, en buiten al deze spitsvondigheden, mogen we toch zeker zijn dat Sinte Goedele uit onze schoone Brabantsche streek gesproten is en dat, niet zonder redens, haar zoete gedachtenis in zegen blijft bij onze vrome buitenlieden.

AMELRIK.

Hamme hedendaags

Ons Ministerie heeft achtereenvolgens de kerken van Anderlecht, Wemmel, Meysse en Brussegheem als monumenten herkend en dan kunstig en rijkelijk in oorspronkelijken gothieken trant doen herstellen. De kerken van Cobbehem en van Ham zijn insgelijks monumenten verklaard die met zorg dienen behouden en heropgeknapt te worden.

(*) Belderic. 1. c.

Hamme tusschen Jette, Wemmel en Assche gelegen is het kleinste dorpke van het kanton Assche, maar eene bevolking tellende van 260 zielen.

Twee prachtige lindeboomen versieren er het eenzaam en blak veld, dat door eenen weg, O.L.V. weg geheeten, doorslingerd is. Godvruchtige lieden uit gansch den omtrek houden niet op, in groot getal, al biddende dien weg te bewandelen, en dan gaan ze driemaal rond den hooger gemelden doornrozelaar. Ze eindigen hunne bedevaart in de kerk aan den voet van het Wonderbeeld van O.L.V. ; zij bezigen er eene zeer oude eigenaardige litanie. O.L. Vrouw is de patrones der parochie.

Het kleine kerksken zit gedoken in eenen dichten nest van roode beukenkruinen. Alleen het kleine spitse torentje komt er boven uitkijken. Aan den overkant blijkt u de pastorie vriendelijk tegen, en daarneven, en verderop, aan de eenige straat die het dorpje uitmaakt, staan de boerenhuizen en enkele winkels en herbergen geschaard. Heel op het einde der straat ziet men de groote witte muren en het schaliëndak van het Hof te Ham.

Links loopt een veldwegel recht op recht naar het kerkje van Ossel, dat maar een goê tien minuten van daar afgelegd is. Het staat ginder ook achter de boomen verscholen naast de groote baan van Merchtem op Brussel die het landschap aldaar met een lint van frisch groen omzoomd.

Treden we nu de hooge beukenhaag binnen die het kleine kerkhof van Ham omsloten houdt. Hier en daar, naast nederige kruisen, liggen groote grafzerken ; in eenen hoek ziet men nog eene oude beenderenkrocht.

Het koor van het kerkje moet zeer oud zijn ; men wil hebben dat dit gedeelte en de doopsvont zouden dagteekenen uit de eerste tijden van het Christendom in deze streken.

Volgens de overlevering is het kerkje op de grafsteden zelve gebouwd der heiligen Emebertus en Gudula, wier beelden te Brussel, de collegiale kerk van Sinter Goelen, langs buiten, sedert korten tijd versieren.

Weldra gaat het eeuwenoud heiligdom van Ham zulke groote veranderingen ondergaan dat de liefhebbers die het nog eens willen aanschouwen niet lang meer mogen verzinnen en uitstellen.

J. D. M.

Wederkeerende geesten te Hekelgem

Gelijk bijna al onze vlaamsche dorpen, heeft Hekelgem eertijds ook zijne weerkomende en dwaalgeesten gehad. Wolff, verhaalt in zijne « Niederländische Sagen » dat eens eene jonge vrouw van Hekelgem in het kraambed kwam te sterven ; den nacht nadien hoorde de bedroefde vader zijn pas geboren kindje, dat in eene plaats neven zijne kamer rustte, zuchten ; het scheen hem, ter zelve tijd, eene zachte stem te hooren, als zong iemand het wichtje in slaap. De vader sprong op, onvrijwillig keek hij door het sleutelgat, en wat zag hij ? De overledene moeder zat met haar kindje op haren schoot en overlaadde het met liefkozingen, terwijl zij het lievelingje met hare borsten voedde. Wanneer het moederloos schepseltje weer ingeslapen was, legde zij het met alle omzichtigheid in de wieg en verdween... Zes weken lang vernieuwde zich dagelijks deze verschijning, en de geest der afgestorvene vrouw verdween maar telken male na eerst haar lief kroost gevoed en de teederste moederlijke zorgen toegediend te hebben.

Een ander volksverhaal dat door onze brave eenvoudige ouderlingen nog eens gerne verteld wordt is de geschiedenis van het *rood mutsken*. Wanneer deze gebeurde zegt men niet, maar het moet lang, zeer lang geleden zijn. De naam van den held van het verhaal is evenmin gekend, maar wat men nog schijnt te weten, is, dat de gebeurtenis eens plaats greep, in eene hoeve, 't *Hoeksken* genaamd, die over eene halve eeuw nog in voege was, en waarvan men nu nog eenige grondvesten ontwaart.

Op deze hoeve dus, woonde eertijds een godvreezende landman. Eens dat hij eene moeilijke zaak voor handen had, beloofde hij, in geval van welgelukken, aan den arme, zooveel zakken graan te schenken als een zak graankorrels kan bevatten ; de zaak liep ten zijnen voordeele af, maar dan stond hij voor zijne uitzinnige belofte, die onmogelijk kon uitgevoerd worden. Eenigen tijd daarna kwam hij te sterven met dezen zwaren last op het geweten ; de overledene vader verscheen aan zijne kinderen, en verklaarde hen, dat hij het rijk der hemelen niet kon binnen treden vooraleer zijne schuld zoude gekweten zijn. Hij bad en smeekte hen, hem te willen redden, doch evenmin als de vader konden de kinderen de gedane belofte volbrengen. Overal werden zij vervolgd door de *akelige*

schim van den overledene. De smeekingen gingen tot bedreigingen en vermaledijdingen over, en nergens konden zij noch rust noch vrede vinden. Eindelijk door tusschenkomst der geestelijkheid gelukte men er in, den plagenden geest door bezwering voor negen-en-negentig jaren van de hoeve te verwijderen. Toen deze tijd voorbij was hernamen de geestverschijningen op het Hoeksken, en het was maar door eene nieuwe bezwering dat de toenmalige bewoners verlost werden van de plagerijen van den man met de roode muts, of het *rood mutsken*, zoo geheeten omdat de weerkomende altijd verscheen met eene roode slaapmuts op het hoofd.

Deze verschijningen moeten zich aldus, naar men verhaalt sinds verscheidene eeuwen, alle negen-en-negentig jaren veropenbaard hebben, en ware het niet dat de hofstede 't Hoeksken, tot de grondvesten afgebroken is, (uit vrees voor nieuwe verschijningen, zoo men vertelt) zeker zou de roodgemutste geest er in 't kort nogmaals zijne perten komen spelen, want, naar een vijf-en-tachtig jarige ouderling laatst met de grootste overtuiging vertelde, was zijn vader nog zeer jong, wanneer de plagende geest voor de laatste maal bezworen geweest is. Evenwel was de goede man van meening dat 't rood mutsken nog zal komen rondwalen op de plaats waar zijn hofstede zich eertijds bevond.

H. R.

Volksraadsels uit het Payottenland

1

Eene groene griepel,
Een gele piepel,
Waar de groene griepel,
Zijn gele piepel instak ?

Een wortel.

2

Hooger *als* een huis,
En kleiner *als* een muis,
En bitter *als* een galle :

Ik laat u geraên
Van nu tot kermis 't Halle ?

Een noteboom.

3

Daar staat *eenen* in 'nen hoek
Met een waggelken in z'n broek ?

Uurwerk in eene kast.

4

Het staat in hagen en kanten,
Het staat in hoeken en broeken ;
De jonge *maskes* gaan 't zoeken,
En de oude vrouwen
Kunnen 't tusschen hun tanden niet houwen ?

Eene hazelnoot.

5

Ik weet een beestje,
Dat hinkt en pinkt,
Lacht en stinkt.
Hoe heet dat beestje,
Dat hinkt en pinkt,
Lacht en stinkt ?

Een spinnekop.

6

Een groene steel,
Een roode bol ;
Tusschen uw tanden
Alzoo in 't hol ?

Eene kers.

7

Daar staan twelf heeren in 't veld ;
Zij drinken noch bier noch wijn :
Geraadt wat heeren dat zijn !

Een egge.

8

Onder de(n) *meulen*
Ligt een vet *veulen* ;
Daar is *geenen eenen* gareelmaker,
Die 't kan *gareelen* ?

Eene slek.

9

Ik kom door *een weiken*
Met een *korfken* aan mijn *zijken*,
En daar ligt in van *krinkelakrol*,
Kunt ge 't *geraên*,
Ge krijgt *eenen bol* ?

Pensen in eenen korf.

10

Een boom zonder *wortelen*,
Een tek zonder *blad*,
Een spiegel zonder *glas* :
Ik laat u *geraên*,
Wat *dingen* is dat ?

Een Kruis - lieven - Heer.

11

Het *wast* in een *bosch*
En 't *komt* in *huis* *dansen* ?

Een Botervatstok.

12

Ik kwam door een *strökke*(*) *gegaan*,
En daar stond een *frisselaar*,
En hij *meende* mij *te frisselen*,
En hij *frisselde* mij *toch* ?

Netelen.

13

Waarom *leggen* de *koeien* *zich* *neer* *in* *de* *wei* ?
Omdat *ze* *geenen* *stoel* *hebben* *om* *op* *te* *zitten*.

(Sint-Quintens-Lennick)

J. F. VINCX.

(*) *Straatje.*

Grappige Vertelsels en Sprookjes

1. — Van den Boer en den Burgemeester.

Het varken was dood, en Janneken, 't zoontje van den boer, moest eenen goed gevulden korf pensen en kleinigheid naar den Burgemeester dragen.

De Burgemeester, nu, wist dat 't boerken zijn varken zelf genoeg kon opkrijgen, en wou daarom 't vleesch niet aannemen, en hij zei tot 't manneken : — « Zeg aan vader, dat 't wel is, en zeg hem ook, dat ik hem bedank voor zijn goê gedacht, en eet dat allemaal thuis maar smakelijk op... »

— « Neen, neen, burgemeester, » zei de jongen, « vader heeft gezegd, dat gij het moest aannemen ; ge kunt niet weten, zei hij nog, waar we dien kerel soms vandoen hebben... »

(Gehoord te Leerbeek)

J. F. VINCX.

2. — Van Paschen en Sinxen.

Daar was eens een boerken dat Jan heette en het had een vrouwken dat juist van de verstandigste niet was en Mieken heette.

Zij hadden hun varken doodgedaan en er twee hespen van over gehouden. Als Jan naar zijn werk ging nam hij de twee hespen en hing ze in de schouw. « Zie, zei hij tegen zijne vrouw, deze hesp is voor Paschen en deze voor Sinxen, » en hij ging aan.

Maar op dien oogenblik stond daar juist een bedelaar aan de deur en die had dat afgeluisterd. Als hij zag dat Jan den hoek van de straat had omgekeerd en goed weg was klopte hij op de deur en Mieken kwam open doen.

« Wie is daar ? » vroeg ze.

« Ha, ik ben Paschen, » zei de bedelaar.

« Als ge Paschen zijt, spak de vrouw, dan moet ge eene hesp hebben. »

Ze nam hare gaffel, stak eene hesp uit de schouw en gaf ze aan den bedelaar.

Deze trok er spoedig mee van door, ging eene andere frak aandoen, zette eene andere muts op en kwam weer bij 't onnoozel Mieken aan de deur kloppen.

« Wie zijt ge ? » vroeg 't vrouwken weer.

« Ik ben Sinxen ! » zei de bedelaar.

« Als ge Sinxen zijt moet ge ook eene hesp hebben, » sprak Mieken.

Ze nam weer hare gaffel, stak de andere hesp ook uit de schouw en gaf ze aan den bedelaar.

Deze maakte zich spoedig uit de voeten en lachte in zijn vuist.

Als Jan 's avonds t' huis kwam zei Mieken met een blij gezicht :

« Man lief, Paschen en Sinxen zijn hier al geweest ? »

« Wat, Paschen en Sinxen ? » riep de verwonderde boer.

« Ja 't, man, en 'k heb ze alle twee hunne hesp gegeven. »

Jan schoot in eene geweldige gramschap en smet Mieken buiten.

En als ze niet weer binnengekomen is staat ze daar nog.

(Gehoord te Liedekerke.)

P. D'HOE.

Onze plaatsnamen

In de reeks studies die onder dezen titel in EIGEN SCHOON zullen verschijnen stellen we ons voor den oorsprong der plaatsnamen onzer streek op te sporen : namen van gemeenten, gehuchten, straten, bosschen, velden, beken, hoeven, enz. zullen dus hier besproken worden.

Wij weten genoeg dat we hier op vele valsche uitleggingen, die als gangbare munt in omloop zijn, zullen stooten. Alleman doet soms aan

plaatsnaamkunde zonder er het eerste begrip van te bezitten. Ook worden er nergens zooveel gekheden en ongerijmdheden uitgekraamd dan wel in dit vak.

De plaatsnamen zijn zoowel aan taalregels onderworpen als de andere woorden. Willekeur en inbeelding moeten hier onbarmhartig van de hand gewezen worden. Het is maar met het nagaan van oudere schrijfwijzen, met het toepassen der gekende taalregels en met het vergelijken bij andere namen dat men tot eenen zekeren uitslag kan geraken.

Wij vragen hier van het begin af de medewerking van alle zoekers uit onze streek en zullen met dankbaarheid hunne bijdragen en opmerkingen ontvangen,

De Opstelraad.

I. De Plaatsnamen uitgaande op *-ghem* en *-inghen*.

Deze plaatsnamen, hoewel schijnbaar zeer verschillend, hebben eenen zelfden oorsprong. Daarom behandelen we ze hier samen.

Zij klimmen allebei op tot eenen ouderen vorm *-ingahem*.

Dit *hem* is het zelfde woord als het Duitsch *Heim* (b.v. in Heimweh of Heimat, enz.) en het Engelsch *home*, en beteekent huis, woonstede.

-Inga wordt bij persoonsnamen gevoegd om oorsprong, afstamming, eigendom en andere dergelijke betrekkingen uit te drukken. Zoo heetten de afstammelingen van den frankischen koning Merovig, Merovingen (fr. Merovingiens), die van Karel den Grooten, Kareligen (fr. Carolingiens enz.) In de friesche geslachtsnamen is deze uitgang nu nog in voege (b.v. Vitringa, Heeringa, Camminga enz.)

Al de plaatsnamen op *-ghem* en *-inghen* zullen bijgevolg als grondwoord eenen persoonsnaam hebben.

Hoe komen de plaatsnamen op *-ghem* uit *ingahem*? Het is een taalkundig feit dat, rond de 10^e - 11^e eeuwen de onbeklemtoonde klinkers hunnen vollen klank verloren en overgingen naar toonlooze *e*. De uitgang *-ingahem* werd dus *-engehem*, *-enghem*. In de oudste stukken vertoonen de plaatsnamen die nu eenvoudig op *-ghem* uitgaan alle dezen uitgang. Wij zullen wel gelegenheid hebben, in den loop dezer studie, daarop te wijzen. De *n* verdween van lieverlede, met den aanvang der 13^e eeuw, en zelfs nog vroeger.

De plaatsnamen op *-inghen* hebben de *i* met vollen klank bewaard :

een teeken dat er in de streek waar deze namen voorkomen, de klemtoon meer op dezen klinker droeg. Doch zij hebben den uitgang *-hem* laten varen. In deze plaats heeft zich daar een *n* ontwikkeld die vatbaar is voor verschillende uitleggingen. Doch dit zou ons te ver brengen. Het is genoeg dat we weten dat de plaatsnamen op *inghen* tot dezelfde categorie behooren als die op *eghem*. Een voorbeeld zal het beter bewijzen. Van de stad Poperinghe in West-Vlaanderen hebben we de oude vormen : Poperinghem en Poperingehem in de 11^e en 12^e eeuwen. - In West-Vlaanderen en Fransch-Vlaanderen zijn er trouwens nog plaatsnamen op *-ingham* (*Alveringham*, *Wulveringham* enz.) naast andere uitgaande op *-ingen*.

Het is ook een feit van beteekenis dat daar waar plaatsnamen op *-eghem* bestaan, er geene te vinden zijn op *-inghen*. In onze streek is alzoo de grenslijn zeer scherp afgeteekend. Zij gaat van Brussel langsheen den steenweg recht op Ninove ; dan volgt zij den Dender tot Geeraardsbergen ; daar schiet zij er over voor de drie dorpen die daar nog liggen : Deftinghe, Sarladinghe en Goefferinge. Al wat te Noorden dier lijn ligt en westwaarts over den Dender behoort tot de *-eghem* streek. Ten Oosten is de *inghen* streek afgegrensd door het Zoningswoud. Namen op *-inghen* en *-ingham* komen in ons land enkel nog voor in Limburg, in den westhoek van West-Vlaanderen en vooral in Fransch-Vlaanderen. De *-eghem* namen zijn zeer talrijk van de Zenne tot de Leie.

De namen op *-hem* zegt Arnold (*) zijn van echten frankischen oorsprong. De geleerde professor Kurth voegt erbij (**) dat de neerzettingen der Franken de talrijkste geweest zijn in de streken waar het meest van deze namen gevonden worden.

Hoe is het inderdaad gegaan ? Toen de Franken in het begin der V^e eeuw hunnen zegevierenden intocht deden, vonden zij ons land leeg en arm geplunderd, en het volk, de Belgo-Romeinen, weggevlucht in de ondoordringbare wildernissen van het koolwoud. Hier en daar stond er nog eene *villa* of hoeve recht. Die betrokken de overwinnaars, elk naar zijn gading. Nieuwe hoeven stichtten zij waar zij konden. Hunne afstammelingen bleven die hoeven in bezit houden. Met hunne dienstmannen vormden zij daar een begin van dorp of gehucht. Links en rechts werden parochiën gesticht en de plaats bleef den naam van den eersten bewoner dragen.

(*) Arnold : *Ansiedlungen und Wanderungen Deutscher Stämme*.

(**) Kurth : *La frontière linguistique en Belgique et dans le Nord de la France*. (p : 529)

Dat deze namen vrij talrijk zijn in onze streek bewijst de lijst ervan die ik hier volgen laat :(*)

Namen op -GHEM tusschen Donder en Zenne.

Afflighem (Hekelghem)	Hekelghem
Amelghem (Brusseghem)	Hesterghem (Opwijck)
Baerdeghem	Hosseghem (Laeken)
Betteghem (Zellick)	Hukkelghem (Assche)
Beyghem	» (Merchtem)
Beyseghem (Neder-over-Heembeek)	Hunneghem (Assche)
Bleereghem (Hekelgem)	Huyseghem »
Bodeghem (St. Martens-)	Impeghem (Liedekerke)
Bouteghem (Wieze)	Kelegem (Schedaal)
Brusseghem	Loveghem (Brusseghem)
Bueneghem (Pamel)	Meuseghem (Wolverthem)
Cobbeghem	Miereghem (Merchtem)
Crokeghem (Assche)	Osseghem (Molenbeek)
Cureghem	Peiseghem (Merchtem)
Dilighem (Jette)	Pyneghem (Liedekerke)
Eerdeghem (Baerdeghem)	Relegem
Eesseghem (Jette)	Rybodeghem (Ganshoren)
Elegem (St-Agatha-Berchem)	Sotteghem (Maxenzeel)
Epeghem	Tateghem (Jette)
Erebodeghem	Volkeghem (Assche)
Geverghem (Moorse)	Vrijlegem (Molhem)
Goudveerdeghem (Schedael)	Walfergem (Assche)

(Wordt voortgezet)

J. LINDEMANS.

Kronijk

Wij zullen onder dezen titel, alle maanden, een kort overzicht geven van het vlaamsch leven in onze streek. Men gelieve ons dus van alle kanten op de hoogte te houden van vlaamsche tooneelfeesten, liederavonden, voordrachten, enz. ; verder van alle ander klein nieuws uit de streek dat belangwekkend kan zijn voor onze lezers.

DE OPSTELRAAD.

(*) Ik verhoop dat de lezers zoo welwillend zullen zijn van mij de plaatsnamen die ik mocht vergeten hebben, te doen kennen.

Kaft ontbreekt

2015 Phil.